

TÀI LIỆU PHỤC VỤ TUYÊN TRUYỀN
VỀ DỰ ÁN LUẬT LỰC LƯỢNG THAM GIA BẢO VỆ AN NINH, TRẬT TỰ Ở CƠ SỞ
(Ngày 11/10/2023)

I. NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA DỰ THẢO LUẬT

1. Về phạm vi điều chỉnh, dự thảo Luật quy định về: Vị trí, chức năng, nhiệm vụ, nguyên tắc tổ chức, hoạt động, quan hệ công tác, xây dựng lực lượng, bảo đảm điều kiện hoạt động và trách nhiệm của cơ quan, tổ chức đối với lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở.

2. Về vị trí, chức năng của lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở: Tiếp thu ý kiến đại biểu Quốc hội, dự thảo Luật đã được chỉnh lý thể hiện rõ hơn vị trí, chức năng là lực lượng quần chúng được tuyển chọn trên cơ sở tự nguyện tham gia hoạt động của người dân, do chính quyền thành lập, được ngân sách nhà nước bảo đảm hoạt động; cụ thể, dự thảo Luật quy định lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở là lực lượng quần chúng được bố trí ở thôn, tổ dân phố; làm nòng cốt trong hỗ trợ Công an cấp xã thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự, xây dựng phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc ở cơ sở.

So với quy định của pháp luật hiện hành đang quy định lực lượng bảo vệ dân phố, Công an xã bán chuyên trách được thực hiện công tác quản lý, trực tiếp thực hiện biện pháp bảo đảm an ninh, trật tự, dự thảo Luật đã điều chỉnh thay đổi về vị trí, chức năng của các lực lượng này sau khi được kiện toàn thống nhất đó là chuyển từ vị trí, chức năng quản lý, trực tiếp thực hiện biện pháp bảo đảm an ninh, trật tự sang vị trí, chức năng là lực lượng hỗ trợ Công an cấp xã thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự và làm nòng cốt trong hỗ trợ lực lượng Công an thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự, xây dựng phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc ở cơ sở và không chồng chéo với vị trí, chức năng của lực lượng Công an cấp xã.

3. Về nhiệm vụ của lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở: Tiếp thu ý kiến đại biểu Quốc hội, dự thảo Luật đã được rà soát về nhiệm vụ của lực lượng này bảo đảm tính khả thi, phù hợp với năng lực, trình độ, không chồng chéo, không trùng lặp với nhiệm vụ của Công an cấp xã và các lực lượng khác ở cơ sở và thể hiện rõ là lực lượng tham gia hỗ trợ cho Công an cấp xã với 06 nhóm nhiệm vụ cụ thể.

4. Về tiêu chuẩn tuyển chọn, kiện toàn, bố trí lực lượng: Trên cơ sở tiếp thu ý kiến đại biểu Quốc hội, dự thảo Luật đã được chỉnh lý quy định cụ thể hơn về tiêu chuẩn lý lịch, đạo đức, sức khỏe, trình độ văn hóa và việc bố trí lực lượng trên cơ sở kiện toàn thống nhất lực lượng Bảo vệ dân phố, Công an xã bán chuyên trách đang được tiếp tục sử dụng và các chức danh Đội trưởng, Đội phó đội dân phòng thành lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở và được bố trí ở thôn, tổ dân phố theo mô hình Tổ bảo vệ an ninh, trật tự phù hợp với thực tiễn, bảo đảm tính khả

thi, đáp ứng yêu cầu bảo đảm an ninh, trật tự ở cơ sở, bảo đảm không tăng biên chế, không bị lãng phí nguồn nhân lực.

Dự thảo Luật quy định kiện toàn thống nhất các lực lượng, chức danh thành một đầu mối sẽ góp phần giảm chi ngân sách, bảo đảm linh hoạt, chủ động, nhanh chóng trong chỉ đạo, điều hành, thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự và phòng cháy, chữa cháy ở địa bàn cơ sở; khắc phục được những chồng chéo, mâu thuẫn trong thực hiện nhiệm vụ giữa các lực lượng hiện nay.

5. Về bảo đảm điều kiện hoạt động: Dự thảo Luật quy định lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở được hưởng mức tiền hỗ trợ thường xuyên hằng tháng, được hỗ trợ tiền đóng bảo hiểm xã hội tự nguyện, bảo hiểm y tế; được bảo đảm nơi làm việc, bồi dưỡng, huấn luyện, trang bị công cụ hỗ trợ, trang phục, huy hiệu, phù hiệu, biển hiệu, giấy chứng nhận; bảo đảm chế độ, chính sách khi thực hiện nhiệm vụ bị ốm đau, bị tai nạn, chết, bị thương, hy sinh.

Đây là nhóm chính sách lớn của dự án Luật được nhiều đại biểu Quốc hội quan tâm, cho ý kiến và các nội dung này cũng đã được Chính phủ chỉ đạo nghiên cứu, khảo sát, thống kê, đánh giá toàn diện về thực trạng tổ chức, hoạt động, chế độ, chính sách, bảo đảm điều kiện hoạt động của các lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở hiện nay và các quan hệ xã hội có liên quan làm cơ sở đề xuất nội dung quy định trong dự thảo Luật bảo đảm tính khả thi.

II. NHỮNG NỘI DUNG TRỌNG TÂM TUYÊN TRUYỀN, GIẢI ĐÁP

1. Về tổng hợp ý kiến tiếp thu, chỉnh lý dự thảo Luật

Dự án Luật Lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở đã được trình Quốc hội cho ý kiến tại kỳ họp thứ 5 Quốc hội khóa XV. Đây là dự án Luật nhận được nhiều sự quan tâm, cho ý kiến của các đại biểu Quốc hội, các cơ quan, tổ chức, các chuyên gia, nhà khoa học, đối tượng bị tác động và đại đa số các ý kiến đều đồng thuận, nhất trí về sự cần thiết ban hành Luật để đáp ứng yêu cầu thực tiễn khách quan trong việc bảo đảm an ninh, trật tự ở cơ sở đã được xác định trong các văn bản của Đảng, cụ thể hóa quy định của Hiến pháp năm 2013 về bảo đảm quyền con người, quyền công dân, đồng thời kiện toàn, tinh gọn đầu mối gắn với hoàn thiện chức năng, nhiệm vụ, tạo cơ sở pháp lý vững chắc, toàn diện, xây dựng, củng cố, duy trì lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở đáp ứng yêu cầu của tình hình mới.

Tại kỳ họp thứ 5 Quốc hội khóa XV đã có 144 lượt ý kiến phát biểu của các đại biểu Quốc hội, trong đó có 125 lượt ý kiến tại Tổ, 19 lượt ý kiến tại Hội trường; bên cạnh đó, dự án Luật đã được lấy ý kiến tại hội nghị đại biểu Quốc hội hoạt động chuyên trách và các Đoàn đại biểu Quốc hội cũng đã cho ý kiến bằng văn bản. Theo đó, các ý kiến tham gia cơ bản đều nhất trí về sự cần thiết ban hành Luật, nhất trí với

nhiều nội dung của dự thảo Luật và đã cho ý kiến vào các nội dung cụ thể của dự thảo Luật. Trên cơ sở ý kiến của các đại biểu Quốc hội, Bộ Công an đã trực tiếp phối hợp với Ủy ban Quốc phòng và An ninh, các Ủy ban của Quốc hội, các bộ, ngành có liên quan nghiên cứu, tiếp thu, chỉnh lý dự thảo Luật và xây dựng Báo cáo của Ủy ban Thường vụ Quốc hội về việc tiếp thu, giải trình, chỉnh lý dự thảo Luật.

2. Về những nội dung còn có ý kiến khác nhau

Qua tổng hợp ý kiến của các đại biểu Quốc hội tại kỳ họp thứ 5 Quốc hội khoá XV, ý kiến của các đoàn đại biểu Quốc hội cho thấy, về cơ bản đại đa số các ý kiến tham gia đều nhất trí về sự cần thiết ban hành Luật, nhất trí với nhiều nội dung của dự thảo Luật. Bên cạnh đó, còn có ý kiến khác nhau về **05 nội dung lớn** của dự thảo Luật; bao gồm:

Thứ nhất, về tên gọi của Luật có một số ý kiến đề nghị chỉnh lý là “Luật Lực lượng bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở”, “Luật Lực lượng hỗ trợ bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở”, “Luật Bảo đảm an ninh, trật tự ở cơ sở” hoặc “Luật về công tác bảo đảm an ninh, trật tự ở cơ sở dựa vào cộng đồng” hoặc “Luật Tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở”

Bộ Công an đã phối hợp với Thường trực Ủy ban Quốc phòng và An ninh của Quốc hội nghiên cứu và thấy rằng tên gọi “Luật Lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở” đã khái quát đầy đủ và tương đối thống nhất với nội dung dự thảo Luật, phù hợp với mục tiêu xây dựng Luật. Tên gọi này thể hiện đúng bản chất là lực lượng “tham gia hỗ trợ” cho Công an cấp xã trong bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở và cũng đã được Chính phủ nghiên cứu, thảo luận kỹ, nhiều lần trình Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội. Mặt khác, hiện nay ngoài các lực lượng bảo vệ dân phố, Công an xã bán chuyên trách và dân phòng, còn có các lực lượng quần chúng tự quản được quần chúng nhân dân tự thành lập ra để thực hiện các công việc bảo vệ an ninh, trật tự. Theo đó, để huy động sức mạnh của toàn dân tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở, dự thảo Luật đã quy định rõ lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở là lực lượng làm nòng cốt trong hỗ trợ lực lượng Công an thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự, xây dựng phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc ở cơ sở. Vì vậy, Bộ Công an đề nghị giữ tên Luật và tên lực lượng như dự thảo Chính phủ trình Quốc hội.

Thứ hai, về đề nghị mở rộng phạm vi điều chỉnh của Luật để bao quát hết các lực lượng có tính chất tự nguyện, tự quản tham gia hỗ trợ Công an cấp xã bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở

Dự thảo Luật quy định kiện toàn thống nhất các lực lượng bảo vệ dân phố, dân phòng, Công an xã bán chuyên trách, các chức danh đội trưởng, đội phó đội dân phòng thành 01 lực lượng chung với tên gọi là lực lượng tham gia bảo vệ an ninh,

trật tự ở cơ sở. Một số ý kiến đề nghị mở rộng phạm vi điều chỉnh của Luật để bao quát hết các lực lượng có tính chất tự nguyện, tự quản tham gia hỗ trợ Công an cấp xã bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở.

Về ý kiến nêu trên, Bộ Công an đã phối hợp với Thường trực Ủy ban Quốc phòng và An ninh của Quốc hội nghiên cứu và đề nghị không mở rộng phạm vi điều chỉnh của Luật; bởi vì: Theo quy định tại Điều 46 Hiến pháp năm 2013 thì mọi công dân đều có nghĩa vụ tham gia bảo vệ an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội. Luật Công an nhân dân (khoản 1 Điều 14) quy định cơ quan, tổ chức, cá nhân hoạt động trên lãnh thổ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và cơ quan, tổ chức, công dân Việt Nam ở nước ngoài có trách nhiệm tham gia, phối hợp, cộng tác, hỗ trợ Công an nhân dân thực hiện chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn theo quy định của pháp luật. Cụ thể hóa quy định của Hiến pháp, Luật Công an nhân dân và các luật khác có liên quan như Luật Thanh niên năm 2020, Pháp lệnh Cựu chiến binh năm 2005, Luật Phòng cháy, chữa cháy năm 2001 (sửa đổi, bổ sung năm 2013) và điều lệ của các tổ chức hội, đoàn thể thì trên thực tế có nhiều lực lượng tình nguyện, tự quản tham gia hỗ trợ Công an nhân dân trong việc thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở. Tuy nhiên, hỗ trợ có tính chất thường xuyên, nòng cốt, có quá trình thực hiện lâu dài trên phạm vi toàn quốc thì chỉ có 03 lực lượng, đó là bảo vệ dân phố, dân phòng và Công an xã bán chuyên trách; còn lực lượng thuộc các tổ chức hội, đoàn thể, lực lượng tình nguyện, tự quản khác... tham gia thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự trên cơ sở pháp lý được quy định trong các văn bản pháp luật có liên quan; đồng thời, vị trí, chức năng, nhiệm vụ, tổ chức hoạt động của các lực lượng này là khác biệt so với 03 lực lượng được kiện toàn nêu trên.

Mục tiêu của việc xây dựng Luật này là tạo cơ sở pháp lý để sắp xếp, kiện toàn lại các lực lượng, chức danh sẵn có thành 01 lực lượng thống nhất với chức năng, nhiệm vụ tập trung, làm nòng cốt trong hỗ trợ Công an chính quy bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở. Việc mở rộng phạm vi điều chỉnh đối với lực lượng thuộc các tổ chức hội, đoàn thể, lực lượng tình nguyện, tự quản, bảo vệ cơ quan, doanh nghiệp, bảo vệ chung cư... sẽ không phù hợp về vị trí, vai trò, cũng như tính chất hoạt động giữa lực lượng do chính quyền thành lập với lực lượng hoạt động tự nguyện, tự quản ở cộng đồng dân cư, cơ sở.

Về phạm vi điều chỉnh của Luật đã được Chính phủ thảo luận, cân nhắc thận trọng và có đầy đủ căn cứ, cơ sở nên đề nghị Quốc hội không mở rộng phạm vi điều chỉnh để bảo đảm tính đồng bộ, thống nhất của hệ thống pháp luật.

Thứ ba, về đề nghị quy định quyền hạn của lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở và quy định độ tuổi tối đa khi tham gia lực lượng này

Về các ý kiến nêu trên, Bộ Công an đã phối hợp với Thường trực Ủy ban Quốc phòng và An ninh của Quốc hội nghiên cứu, đề nghị giữ nguyên như dự thảo Chính phủ trình và không quy định quyền hạn của lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở; bởi vì: Quyền hạn phải gắn với việc thực hiện chức năng quản lý nhà nước và thực thi quyền lực nhà nước. Đối với lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở là lực lượng quần chúng tự nguyện được tuyển chọn tham gia bảo vệ an ninh, trật tự, không thực hiện chức năng quản lý nhà nước mà tính chất hoạt động là tham gia hỗ trợ theo sự hướng dẫn, phân công, chỉ đạo trực tiếp của Công an cấp xã nên việc quy định quyền hạn của lực lượng này là không phù hợp.

Về quy định độ tuổi tối đa khi tham gia lực lượng này đã được Bộ Công an, Thường trực Ủy ban Quốc phòng và An ninh của Quốc hội nghiên cứu và thấy rằng, theo dự thảo Luật thì một trong những tiêu chuẩn để công dân được tuyển chọn tham gia lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở là bảo đảm tiêu chuẩn về sức khỏe theo quy định. Mặt khác, nếu giới hạn độ tuổi tối đa sẽ khó thu hút người dân tham gia, nhất là những người dù nhiều tuổi nhưng vẫn đủ sức khỏe, có kiến thức, tâm huyết, trách nhiệm trong công tác xã hội. Đồng thời, từ trước đến nay, pháp luật cũng chưa quy định độ tuổi tối đa trong việc tuyển chọn người tham gia lực lượng dân phòng, bảo vệ dân phố và Công an xã bán chuyên trách, nên việc bổ sung quy định độ tuổi tối đa đối với người tham gia lực lượng là không phù hợp với thực tế. Vì vậy, đề nghị giữ nguyên nội dung dự thảo Luật như Chính phủ trình là không quy định độ tuổi tối đa khi tham gia lực lượng này.

Thứ tư, về đề nghị quy định khung tối đa số lượng Tổ và khung tối đa số lượng các chức danh của Tổ bảo vệ an ninh, trật tự

Về ý kiến nêu trên, Bộ Công an đã phối hợp với Thường trực Ủy ban Quốc phòng và An ninh của Quốc hội nghiên cứu và đề nghị giữ nguyên như dự thảo Chính phủ trình đó là không quy định khung tối đa số lượng nêu trên; bởi vì: Nếu quy định “cứng” về khung về số lượng Tổ, số lượng các chức danh của Tổ bảo vệ an ninh, trật tự sẽ không phù hợp với tình hình thực tiễn, không sát với nhu cầu của từng thôn, tổ dân phố, vì mỗi vùng miền, khu vực thành thị, nông thôn có sự khác nhau. Do đó, dự thảo Luật quy định theo hướng “mở” để chính quyền địa phương căn cứ yêu cầu bảo đảm an ninh, trật tự, điều kiện kinh tế - xã hội của địa phương để quyết định số lượng Tổ bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở và số lượng người tham gia hoạt động là phù hợp và bảo đảm tính khả thi.

Thứ năm, về đề nghị quy định khung, quy định cụ thể mức tối thiểu hỗ trợ thường xuyên hằng tháng, mức hỗ trợ tiền đóng bảo hiểm xã hội tự nguyện, bảo hiểm y tế trong dự thảo Luật

Về ý kiến nêu trên, Bộ Công an đã phối hợp với Thường trực Ủy ban Quốc phòng và An ninh của Quốc hội nghiên cứu và đề nghị giữ nguyên như dự thảo Chính phủ trình đó là không quy định khung, không quy định cụ thể mức tối thiểu hỗ trợ thường xuyên hằng tháng, mức hỗ trợ tiền đóng bảo hiểm xã hội tự nguyện, bảo hiểm y tế trong dự thảo Luật; bởi vì: Lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở là lực lượng quần chúng được tuyển chọn tham gia phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc, dưới sự quản lý và do chính quyền cơ sở bảo đảm kinh phí chi trả chế độ, chính sách; nếu quy định “cứng” trong Luật về khung mức hỗ trợ thường xuyên hằng tháng và khung mức hỗ trợ tiền đóng bảo hiểm xã hội tự nguyện, bảo hiểm y tế sẽ không phù hợp với thực tế, nhất là ở các địa phương còn khó khăn về kinh tế, xã hội và có thể là áp lực về ngân sách đối với các địa phương chưa tự chủ được ngân sách. Về nội dung này trong quá trình hoàn thiện dự án Luật, Bộ Công an cũng đã trao đổi, xin ý kiến và các địa phương thống nhất quy định theo hướng mở như thể hiện trong dự thảo Luật.

Do đó, Bộ Công an đề nghị tiếp tục giữ nguyên nội dung đã được Chính phủ báo cáo Quốc hội quy định theo hướng mở để chính quyền địa phương quyết định mức hỗ trợ thường xuyên hằng tháng, quyết định mức hỗ trợ tiền đóng bảo hiểm xã hội tự nguyện, bảo hiểm y tế đối với người tham gia lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở để phù hợp với thực tế điều kiện ở từng địa phương và bảo đảm tính khả thi của Luật.

3. Về tiếp thu ý kiến của Ủy ban Thường vụ Quốc hội

Tiếp thu ý kiến của Ủy ban Thường vụ Quốc hội đề nghị Chính phủ chỉ đạo, tính toán đầy đủ, cụ thể (nhân lực, vật lực, tài lực) và đánh giá kỹ lưỡng tác động về biên chế, kinh phí và khả năng đảm bảo theo quy định của dự thảo Luật, Chính phủ đã chỉ đạo Bộ Công an phối hợp với các bộ, ngành có liên quan nghiên cứu, đánh giá và đã có Báo cáo số 518/BC-CP ngày 06/10/2023 của Chính phủ gửi Ủy ban Thường vụ Quốc hội đánh giá về chế độ, chính sách, kinh phí, nguồn nhân lực bảo đảm thực hiện theo quy định của dự thảo Luật Lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở, cụ thể như sau:

Tính đến hết tháng 12/2022, tổng số thôn, tổ dân phố trong toàn quốc đã giảm xuống còn 84.721 thôn, tổ dân phố (*hồ sơ dự án Luật vào thời điểm khảo sát là 103.568 thôn, tổ dân phố*) và mức lương cơ sở từ ngày 01/7/2023 đã điều chỉnh tăng lên là 1.800.000 đồng (*hồ sơ dự án Luật đang tính theo mức lương cơ sở trước ngày 01/7/2023 là 1.490.000 đồng*). Trường hợp 84.721 thôn, tổ dân phố đều thành lập Tổ bảo vệ an ninh, trật tự thì toàn quốc có 84.721 Tổ bảo vệ an ninh, trật tự (trung bình mỗi Tổ có 03 người) và dự kiến tổng kinh phí cần bảo đảm để thực hiện theo quy định của dự thảo Luật là **3.505 tỷ đồng/năm**. Trung bình 01 tỉnh, thành phố cần

bảo đảm khoảng **55.6 tỷ đồng/năm**, tương ứng khoảng **4.6 tỷ đồng/01 tháng**. Tuy nhiên, do dự thảo Luật quy định mỗi Tổ bảo vệ an ninh, trật tự có thể phụ trách một hoặc một số thôn, tổ dân phố thuộc cấp xã hoặc tại huyện nơi không tổ chức đơn vị hành chính cấp xã nên khi triển khai thi hành Luật thì tổng số Tổ bảo vệ an ninh, trật tự có thể giảm xuống, kéo theo tổng kinh phí bảo đảm cũng sẽ giảm theo.

Như vậy, nếu thành lập Tổ bảo vệ an ninh, trật tự với nguồn nhân lực trước hết là được kiện toàn từ lực lượng Bảo vệ dân phố, Công an xã bán chuyên trách đang được tiếp tục sử dụng, Đội trưởng, Đội phó đội dân phòng và với cách dự tính nêu trên thì sẽ **không tăng về số lượng người tham gia hoạt động và không tăng về tổng kinh phí bảo đảm so với thực tiễn đang chi trả hiện nay**. Về lâu dài, tổng số lượng thôn, tổ dân phố tiếp tục giảm do sáp nhập nên các địa phương sẽ có điều kiện tập trung bảo đảm chế độ, chính sách tốt hơn nữa cho lực lượng tham gia bảo vệ an ninh, trật tự ở cơ sở./.

